

Qui, quan, com i on va gestar-se el conflicte

La guerra va començar el 18 de novembre de 1975

Tot va començar a París, en el secret més absolut. Un relat, gairebé de novel·la d'espies, de les causes que ens han portat fins la guerra del Golf.

Tot aquest afer sembla més una novel·la d'espies.

La invasió iraquiana de Kuwait ha facilitat una vestimenta legal a la decisió presa a Jerusalem i a Washinton ben abans del 2 d'agost de destruir el potencial nuclear, biològic, balístic i químic de l'Iraq (els especialistes parlen de NBQ). El mateix Bush també en parla, des de la primera conferència explícita i des de les primeres frases: "Estem decidits a destruir el potencial NBC de Saddam Hussein".

Es una de les claus d'aquesta guerra, per no dir la principal.

Fa deu anys que el Mossad i la CIA ho havien assajat tot, però Saddam jugava amb tota la seua astúcia i amb tota la seua energia a discutir el monopoli nuclear d'Israel. La seguretat de l'estat hebreu estava amenaçada. Els dirigents israelians

estudiaven la possibilitat d'utilitzar els grans mitjans per solucionar ells mateixos el problema.. Els seus aliats americans els haurien convençut finalment de quedar-se en la rereguarda per tal d'evitar les hostilitats de tota la regió.

Tot va començar en el secret més absolut a París, fa trenta-cinc anys, i el secret ha generat el secret. Els dirigents polítics estan impossibilitats de dir la veritat a l'opinió pública. En efecte, caldria anunciar oficialment que Israel posseeix dues-centes bombes nuclears i que aquesta tecnologia els ha estat facilitada gràcies al socialista Guy Mollet, que no va demanar mai l'autorització del parlament francès. També caldria fer públic que De Gaulle va ser entabanat per grups de pressió pro-israelians; que Valéry Giscard d'Estaing i

Jacques Chirac van voler, ajudant l'Iraq, reequilibrar les forces a l'Orient Mitjà; que Israel es va oposar violentament a aquest reequilibri...

Tot un seguit de colps sofisticats, de morts sospitoses i d'accidents jalonon aquesta història dirigida per alguns polítics i agents secrets.

Fa falta remuntar-se a la nit del 5 al 6 de novembre. Llavors érem en plena operació de Suez. Francesos, anglesos i israelians van atacar Nasser qui, després de nacionalitzar el canal de Suez, esdevingé l'amenaça àrab número u. Només cal llegir la premsa de l'època per veure que, llavors, es parlava del *Führer* àrab.

París era abandonada per Washington i amenaçada per Moscou. Aquestes pressions faran fracassar l'operació. Guy Mo-

llet se sent humiliat i traït, no pot suportar que haja d'abandonar, ell socialista, els germans socialistes israelians del Mapaí.

Hotel Matignon, la nit del 5 al 6 de novembre. "Els he de donar la bomba atòmica", afirma Guy Mollet, president del Consell. El seu cap de l'estat major, general Ely, opina: "Cal donar als israelians aquesta contrapartida per garantir la seua seguretat. És vital".

Aquesta decisió marcarà fins avui mateix la història de l'Orient Mitjà. És la primera victòria d'un jove israelià, Shimon Peres, ben conegut després per haver-se-

traordinàriament íntima entre el Tshal, l'exèrcit israelià, i l'estat major francès. Un vertader pont aeri entre França i el jove estat hebreu facilita l'encaminament d'un flux d'armes destinat a aturar les ambicions de Nasser, el *rais* egipci que, llavors, és l'enemic comú dels dos països. París no tolera el suport que Nasser dona al FLN algerià des del començament de la insurrecció al novembre de 1954.

Quan Nasser va nacionalitzar el canal de Suez, el 26 de juliol de 1956, després que el secretari d'estat americà refusara el finançament de la presa d'Assuan, París i

Aquest acord de cooperació científica es completa el 10 d'octubre següent per un acord secret entre Abel Thomas, el director del gabinet del Ministeri dels Exèrcits, Bourgès-Maunoury i Shimon Peres.

La nit del 5 al 6 de novembre de 1956 Guy Mollet hi desbrossarà els darrers obstacles. Els dies següents li repetirà a Ely diverses vegades: "Cal fer contrapès a Egipte. L'única massa que hi faria contrapès és Israel amb la bomba. Ely, fes el que calga per solucionar aquest afer".

S'enceta, doncs, la construcció d'un reactor a Dimona, al desert del Neguev.

La col·laboració entre París i Tel-Aviv va funcionar sense problemes fins el 1960.

AFRIU

convertit en líder del partit laborista israelià. Llavors director del Ministeri de Defensa israelià, Shimon Peres va ser enviat a França pel seu amic, el primer ministre Ben Gourion. I durant mesos, aquest jove seductor, antic militant de la Haganah clandestina, no va estalviar esforços en els mitjans militars, científics i polítics de París.

Juny de 1955. Shimon Peres s'instal·la en una petita oficina del carrer de Saint-Dominique, en el ministeri dels Exèrcits, a pocs metres de l'hotel de Brienne, ocupat fa encara algunes setmanes per Jean-Pierre Chevènement. Sempre flanquejat d'un agent del Mossad, Joseph Nahmias, Shimon Peres té completa llibertat de moviments en l'interior del ministeri. Ambdós homes han muntat una cooperació ex-

Londres van considerar que era necessari destrossar el *Führer* egipci. Com avui, en 1991, els amics francesos de Shimon Peres van demanar, llavors, que Israel no desfermara una ofensiva prematura. Això hauria pogut entrebancar un projecte molt més important, la bomba atòmica israeliana, única manera, pensaven, de garantir la seguretat absoluta de l'estat hebreu.

El 17 de setembre de 1956 quatre homes es desdijunen a casa de Jacob Tsur, ambaixador d'Israel a París. Dos francesos i dos israelians: Pierre Guillaumat i Francis Perrin, —els dos patrons del Comissariat de l'Energia Atòmica— Ernst Bergman —el patró atòmic de Tshal— i Shimon Peres. Els quatre convidats parlen de la construcció d'un reactor nuclear d'investigació al desert del Neguev.

Amb l'ajuda del Comissariat de l'Energia Atòmica i de societats franceses. Més tard, París acceptarà de proveir els israelians d'una fàbrica d'extracció de plutoni, etapa decisiva en el camí de la bomba.

Tot aquest afer s'assembla més a una novel·la d'espies que a les clàssiques històries de cooperació científica entre dos països. En efecte, tot s'ha de mantenir en el més absolut secret.

Primer que res s'han de mantenir a part la major part dels membres del govern francès. Sobretot, el Quai d'Orsay, considerat com massa àrab.

Tel Aviv i París no volen tampoc que Washington estiga al corrent dels seus acords secrets. Els americans pensen que la possessió de la bomba és assumpte dels "grans".

Durant els anys 70 i 80 el Mossad va estar molt actiu.

ARXIU

Francesos i israelians desconfien particularment de la CIA. Les societats franceses operen, doncs, sota falsos noms. Els obrers i els tècnics no han de donar a conèixer mai la seua presència a Israel. El correu de les seues famílies és adreçat via Amèrica Llatina. Servar un secret com aquest no és gens fàcil. Es tracta de portar, entre altres coses, fins a Dimona una campana cilíndrica de quaranta-sis metres de diàmetre i un cove de vint-i-set tones, dues parts essencials del reactor.

Una de les més "belles" expedicions serà el transport d'aigua pesada. Un dels protagonistes ens ho ha contat.

El responsable d'aprovisionaments del CEA és avisat un bon dia de 1960, a l'últim moment, perquè ell mateix s'encarregue del transport d'algunes tones d'aigua pesant, producte extraordinàriament sensible. Cal anar a cercar els barrils al centre de Saclay; després, amb l'ajuda d'empleats de seguretat amagar-los a un garatge situat en el subsòl de la seua oficina del carrer de la Universitat. Poc de temps després, el transbordament: camionetes de mudances arriben al seu torn a l'aparcament subterrani. Tot l'equip és dirigit per una especialista en mudances un poc especial que cobra del Mossad. Una vegada carregats els barrils, els camions marxen cap a la zona militar de l'aeroport del Bourget.

Els vigilants tenen ordres de deixar passar aquest comboi. El coronel Lèveque assegura la bona marxa de l'operació en zona militar. Du a terme les instruccions del general Lavaud, cap d'armament del Ministeri dels Exèrcits, un amic de Peres que ha prestat moltes vegades un racó de l'aeroport del Bourget o del port de Toulon per a permetre l'embarcament de ma-

terial a l'empara de mirades indiscretes. Els camions s'aturen a la vora d'un Nord 2500, estacionat en un lloc retirat. Els barrils hi son carregats i estibats. La tripulació militar no sap res de la missió ni, amb molta més raó, del contingut dels barrils amuntegats en el vaixell. L'avió fa escala a Sicília per repostar combustible i torna a partir en direcció al desert del Neguev...

La Casa Blanca dubta que a Dimona ocorren coses no massa catòliques. La

Bush: "Estem decidits a destruir tot el potencial de Saddam Hussein".

CIA no s'ha empassat la versió oficial dels israelians segons la qual construeixen en ple desert una fàbrica tèxtil.

Els agents del Mossad i els científics israelians preparen llavors una extraordinària manipulació per posar en ridícul Amèrica. Es tracta de fer empassar als experts de la molt seriosa Atomic Energy Commission que el reactor de Dimona no funciona amb aigua pesant i que, per tant, no pot servir per a fer bombes.

Caldran mesos i molts diners per a muntar aquesta superproducció. A partir dels plans proveïts per la CEA, els israelians construeixen un fals decorat per camuflar el vertader reactor. (¿No us recorda res, això? És tan extraordinari com els esquers de Saddam Hussein).

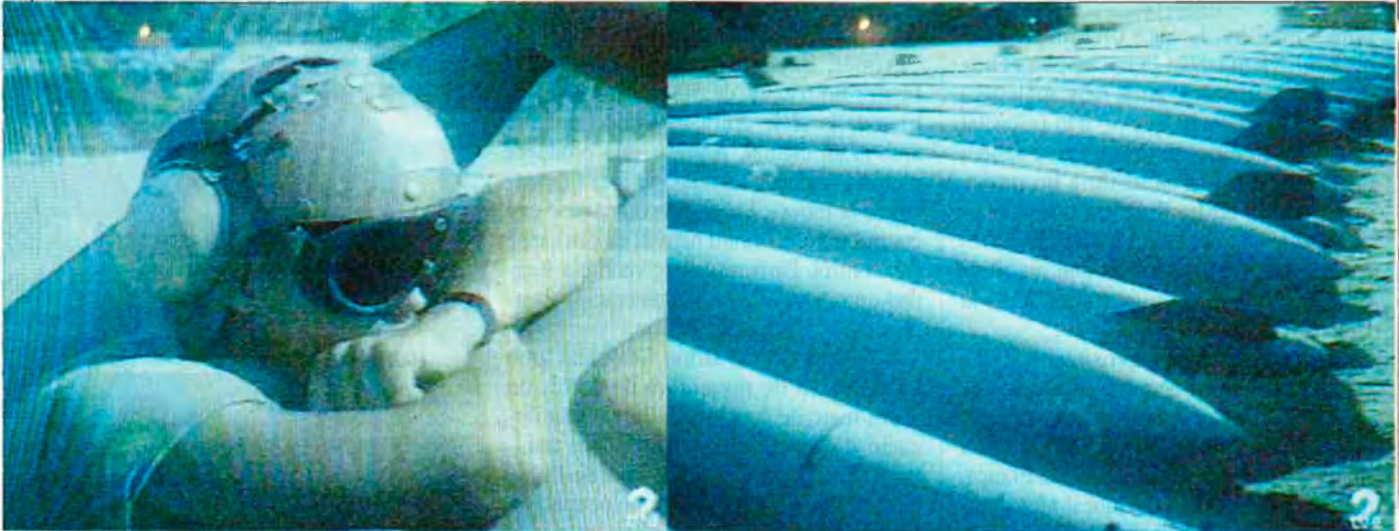
Abans de l'arribada d'experts americans, prevista per al segon semestre de 1962, hi tenen lloc nombrosos assajos de simulació. A partir de falsos plans, de falsos arxius, de falsos registres sobre la marxa del reactor, un simulador acoblat a uns calculadors farà aparèixer en els instruments d'una falsa sala de comandament els paràmetres que descriurien els fenòmens físics que es desenrotllen en una pila atòmica d'investigació científica.

Quan els experts americans arriben a la falsa sala de comandament, els enginyers israelians estan amagats en una altra sala contigua per a supervisar l'exercici. Els físics americans juguen durant diversos dies amb les costoses joguines comprades expressament per enganyar-los, prenen moltes notes i, després, se'n van a reposar a l'hotel Dan de Tel Aviv.

En plena nit, dos agents del Mossad entren a les cambres dels físics, hi cerquen les notes i les fotografien. Unes hores després, Ben Y., un dels experts responsables de Dimona respira: la simulació ha reeixit. Washington creurà en la "bona fe" d'Israel.

La col·laboració entre París i Tel Aviv va funcionar sense problemes fins les darreries de 1960. Quan el general De Gaulle arribà al poder el 1958, es va enfurismar en assabentar-se de la implicació dels dos aparells d'estat, incloent-hi els serveis secrets. Llavors De Gaulle donaria instruccions per limitar la cooperació a l'àmbit nuclear civil i aturar-la en els aspectes militars.

Però no va ser escoltat ni el mateix De Gaulle. La construcció de la bomba va continuar gràcies a la influència dels amics d'Israel al si del complex industrial i militar i, sobretot, gràcies a Jacques

Saddam anuncia que destruirà la meitat d'Israel.

AFXIU

Soustelle que tenia al seu compte la tutela de CEA des de gener de 1959. Quan De Gaulle sap per Francis Perrin que les seues ordres no havien estat executades i que Saint-Gobain continuava construint la fàbrica d'extracció de plutoni, la part més sensible del dispositiu, tornà a donar l'ordre d'aturar-ho tot, ordre que no tindrà efectes pràctics més que nou mesos després...

El coronel Pratt, l'home orquestra de Dimona instal·lat a París, es posa llavors en funcionament per convèncer altres industrials francesos de reemplaçar Saint-Gobain. La societat francesa tan sols ha estat autoritzada a comprar les tres parts no sensibles de la fàbrica. Pratt troba uns enginyers-mercenaris que accepten aquesta missió amb l'acord tàcit dels seus patrons. Quatre anys després de l'enervament de De Gaulle, set-cents francesos treballen encara a Dimona... A la fi de 1966, Israel disposa de la primera bomba A, molt artesanal encara. Les proves tindran lloc a Àfrica del Sud i els míssils Jericho que han de transportar els caps nuclears es prepararan amb l'ajuda de Dassault...

Caldrà esperar el mes d'octubre de 1986 i la defecció d'un empleat de Dimona, Mardechai Vanunu, per saber que Israel disposa d'aproximadament dos-cents caps nuclears. Vanunu ho pagarà: segrestat pel Mossad a Roma, va ser jutjat per traïció a Israel.

Encara avui, Tel Aviv nega sempre l'existència de la bomba. En lloc de la dissuasió pública, es parla de "política de la boira", la boira que envolta des del començament la greu decisió d'Israel. La bomba no ha aconseguit mai la unanimitat entre la classe política dirigent. Ben Gourion, el pare fundador, pensava que els

àrabs no reconeixerien mai l'existència de l'estat jueu i que convenia, doncs, imposar-los-la mitjançant la força absoluta. D'altres com Golda Meir o Levi Eshkol, pensaven que la possessió de la bomba duria els àrabs, fent referència a l'equilibri de terror que regnava entre Est i Oest, a dotar-se al seu torn d'arsenal nuclear.

Per això la "posició opaca", el silenci que hi regna.

Cosa que no ha impedit l'engranatge...

La construcció de la central nuclear de Tamuz és un reflexe de les bones relacions franco-iraquianes.

I ARA L'IRAQ

Després d'haver fet d'Israel la sisena potència mundial, França, una vegada alliberada del problema algerià, vol aproximar-se al món àrab. Però això es mantén a Washington i a Londres, que controlen les zones d'Orient Mitjà i les respectives reserves de petroli. Neutral durant la guerra dels Sis Dies, París se n'aprofita per capitalitzar la nova popularitat en el món àrab. Des del 23 de novembre de 1967, la societat nacional Elf signa amb Bagdad un acord petrolier en el qual es concedeixen a l'Iraq unes condicions més favorables que les de les famoses "Majors" anglosaxones. Aquest acord és saludat per la premsa àrab com una victòria

sobre l'imperialisme angloamericà...

Quan l'1 de juny de 1972, Saddam Hussein, llavors número dos de l'Iraq, nacionalitza l'Iraq Petroleum Company, el càrter de companyies petrolieres, fa saber a París —que, via Total, disposa de quasi un quart del petroli produït per l'IPC— que es prendran "totes les disposicions per salvaguardar els interessos francesos".

Pompidou vacil·la. S'arrisca a ser acusat de trencar la solidaritat occidental. Les "Majors" han decidit de respondre brutalment aquesta "expoliació". Però Pompidou també sap calcular: el petroli iraquian representa un quart de l'aprovisionament de Total i el 15% del de França. En el moment en què comença a parlar-se de crisi d'energia, això compta.

L'agitació tant a l'Elisi com a Matignon és encara major quan Saddam Hussein arriba en visita oficial a París un dies després. Té quasi vint anys. L'art de la diplomàcia assolirà un dels cims en aquest afer. Polítics, diplomàtics i petroliers francesos parlaran durant vuit mesos un doble, triple, quàdruple llenguatge destinat a adormir alhora els socis occidentals, Israel, els iraquians i l'opinió pública. Fins i tot dins el mateix govern hi ha divergència d'opinions. Giscard es reserva. Maurice Schumann s'oposa a lliurar-los material militar.

Finalment, Georges Pompidou dirà "no" als Mirages, "sí" als helicòpters i "potser" als materials terrestres.

La relació entre armes i petroli s'ha mantingut encara: el govern no pensa que per uns quants barrils de més perdrà l'ànima.

Des de l'arribada a París, Saddam Hussein posa a França en posició delicada. El 14 de juny de 1972, en un dinar ofert pel

primer ministre, Jacques Chaban-Delmas, declara: "Hem tancat la nostra porta en la cara dels americans, en la dels anglesos i en la de tots aquells que no han respectat la nostra dignitat. Però nosaltres sabem que França, i la seua història ho prova, respectarà la nostra dignitat. Per tant us proposem que col.laborem amb nosaltres en les mateixes condicions que nosaltres col.laborem amb el nostre millor amic: la Unió Soviètica".

París i Bagdad s'han aproximat tant que cadascú esdevé en certa mesura l'ostatge de l'altre. L'Iraq es troba, sense dubte, a causa de l'aliança amb l'URRS, en una millor posició de negociació que França, que sempre ha tingut en aquest afer l'ambició de separar l'Iraq de l'òrbita soviètica. Per a Bagdad l'única forma de fer contrapès a la influència de Moscou consisteix a diversificar les fonts d'aprovisionament d'armament...

La pujada dels preus del petroli i la voluntat de detenir l'hemorràgia de divises fan saltar totes les previsions. A final de 1973 Total aconsegueix una cita a Matignon, seu del cap de gabinet de Pierre Messmer, amb el gendre del mariscal Bakr, el número u iraquí. Des de 1974, Thompson-CSF signa un contracte de cobertura aèria per radar de 1764 milions de francs.

L'arribada de Jacques Chirac a Matignon accelera encara més aquesta independència. El nou primer ministre "sedueix" literalment Saddam Hussein, l'home fort iraquí, sobretot per les seues maneres de "perdre" el temps i de jugar amb els infants sobre la catifa. Però Jacques Chirac perd un poc el sentit de la realitat al país de les *Mil i una nits*: en desembre de 1974, anuncia a Bagdad 15.000 milions en contractes signats per empreses franceses. Una xifra massa optimista. Tanmateix els lliuraments entre els dos països es multipliquen i se consoliden... incloent-hi un lliurament financer per a determinades xarxes.

Tot això implica la creació d'un vertader grup pro-iraquí a París que comprèn en primer lloc els caps de les societats Thompson, Dassault, Matra, Snias...

La construcció de la central nuclear de Tamuz reflecteix millor que els llargs discursos el compromís de París amb l'Iraq.

En aquesta època es podia plantejar l'interrogant sobre l'interès d'Iraq en la força nuclear pacífica, les seues reserves de petroli el deixaven, per un segle, a l'empara de qualsevol problema energètic. I tanmateix Iraq decideix el 1975 comprar centrals nuclears i accedir així a una de les

més complexes tecnologies modernes.

Primer, Bagdad prova de comprar a França un reactor de 500 megavats elèctrics de la sèrie grafit-gas, que funciona amb urani natural. Aquesta pila produeix plutoni —producte cabdal per a la fabricació de bombes—. I el pot produir sense cap control perquè l'urani natural es ven sense cap control. París refusa de vendre a Bagdad un reactor d'aquesta generació, abandonada de fa anys per França.

El govern Chirac firma finalment amb l'Iraq, el 18 de novembre de 1975, un acord-marc de cooperació "per a la utilització d'energia nuclear amb fins pacífics". Poc després, l'home fort de l'Iraq, que —ara ja se sap— no s'ha preocupat per la versió que dona de la història, evoca en una entrevista a la revista libanesa *Al us-bue al Arabia* "la primera temptativa àrab per a obtenir armament nuclear".

A França, ningú no en diu res. És prou per a creure que ningú llegeix les revistes àrabs.

L'11 de setembre de 1976 es firma un acord comercial de 1.450 milions de francs entre l'Iraq i Technicatome. Preveu l'entrega "clau en mà" d'un centre d'investigacions nuclears a Osirak. Un reactor de 70 magavats, denominat Tamuz 1, i un altre molt menut (800 quilovats), Tamuz 2, que és una maqueta crítica de Tamuz 1 que permet la mínima immobilització del reactor gran.

Si Bagdad arriba a donar la volta als controls, els enginyers iraquians tenen dues vies per aconseguir la bomba. La més simple: utilitzar urani enriquit destinat als reactors. Una càrrega de 13 quilos és suficient per a fabricar una bomba. L'altre mètode que consisteix a utilitzar Osirak per produir-hi plutoni va estar considerat durant molt de temps com l'únic mètode per a fabricar la bomba.

El contracte signat al novembre de 1975 no es coneix fins un any després. El temps suficient perquè Technicatome, CNIM, Bouygues, Saint-Gobain nuclear (la societat que ha fet els plànols de la fàbrica de Dimona destinada a la fabricació de la bomba israeliana), Comsip Enterprise (que ha acabat clandestinament la fàbrica d'extracció de plutoni de Dimona) i altres societats franceses que comparteixen la construcció d'Osirak, de començar la realització del projecte.

Israel s'hi oposa a qualsevol preu. Jerusalem no vol acceptar aquest "equilibri" que, consideren ells, els condemna a terme fix.

El Mossad entra en escena a partir de la firma del contracte d'Osirak. Els *barbou-*

zes es procuren ràpidament els plànols de Tamuz i els noms de les societats franceses que hi participen directament o indirecta. A pesar de les pressions americano-israelianes, el president Giscard d'Estaing sembla no voler trencar l'idil·li establert amb l'Iraq. El Mossad, doncs, reprèn accions subterrànies a França.

El 9 d'abril de 1979, els dos tancs de Tamuz 1 i Tamuz 2 han de ser embarcats cap a Bagdad. A l'espera del dia J, els tancs havien estat emmagatzemats a les drassanes navals de Seyne-sur-Mer, per les Construccions Navals i Industrials de la Mediterrània (CNIM). La nit del 5 al 6 uns sabotejadors no vacil·len gens a triar entre els tres hangars idèntics: com si foren tranquils passejants, es dirigeixen a l'hangar correcte, obrin la porta, desconnecten l'alarma, seleccionen ràpidament les peces essencials dels reactors i col·loquen unes màquines infernals, molt sofisticades (exploten per condensació). Després se'n van tal com han vingut, discretament. Cap testimoni... A la CNIM tan sols li queda tornar a construir nous reactors.

Israel, acusat, nega, però no dissimula la seua satisfacció. La guerra secreta ha començat.

El 14 de juny de 1980 un home és assassinat a l'hotel Meridien de París. Es tracta a primera vista d'un crim llibertí. Tanmateix la identitat del mort inquieta els investigadors. Yahia el Meshad era un especialista egipci en reactors nuclears, diplomata per la Universitat d'Alexandria i titular d'un doctorat en enginyeria nuclear. Yahia el Meshad va realitzar part de les seues investigacions a l'Institut d'Energia de Moscou abans d'esdevenir cap del departament d'enginyers dels reactors de l'establiment atòmic del Caire. Després dels acords de Camp David, Meshad va deixar Egipte. Sol·licitat per Trípoli i Bagdad, va triar l'Iraq, on va passar a formar part de la comissió atòmica iraquiana. Havia arribat el 6 de juny al Centre d'Estudis de Fontenay-aux-Roses, per a verificar la qualitat de l'urani enriquit que es lliurava a l'Iraq.

En la investigació sobre la mort d'El Meshad, la policia francesa es va empananegar. L'únic testimoni de què disposava mor "accidentalment". Per als serveis especials francesos, el Mossad havia colpejat per segona vegada a França.

Uns dies abans de la mort del savi àrab, el cap del servei d'informacions militars israelià, el general Yeoshua Saguy, havia declarat en una entrevista: "l'Iraq tindrà probablement la bomba atòmica cap a la meitat de la dècada dels 80, cosa que cre-

arà una situació completament nova en la regió". El 18 de juny, quatre dies després de l'assassinat de Yahia El Meshad, la ràdio israeliana afirmava: "La víctima era un dels rars àrabs considerats una autoritat en el camp de l'energia nuclear... La seua mort ajornarà almenys dos anys la fabricació d'armament atòmic projectada per l'Iraq"

La novel·la policíaca continua. Un misteriós "comitè de salvaguarda de la revolució islàmica" s'agita molt en el corrent de l'estiu de 1980. El 7 d'agost posa una bomba davant la casa de Jean-Jacques Graf, llibreter. Un error. L'objectiu era una persona homònima que havia treballat a Technicatome, en el servei de piles experimentals de Saclay, fins el 1976.

El mateix comitè colpeja dues vegades el mateix dia a Roma contra dues societats que treballen en l'equipament nuclear de l'Iraq. S'amenaça en diverses trucades de telèfon les societats implicades en la construcció d'Osirak, com Bouygues, Technicatome, Société Général de Techniques Nouvelles, Comsip-Entreprises... el missatge anònim sempre és el mateix: "Si continueu fabricant armaments atòmics, podreu patir desgràcies, vosaltres i el vostre personal qualificat".

A pesar d'aquesta intensa activitat del Mossad, la construcció d'Osirak continua...

La guerra Iran-Iraq comença. Tot seguit, de pas cap a París, el general Saguy aconsella als iranians de bombardejar Tamuz. Dos dies després és escoltat: dos Phantoms no identificats bombardegen l'indret, però eren la diana...

Acusats, els iranians ho desmenteixen. Els israelians, per contra, proveeixen nombrosos detalls sobre aquest colp de força contra Tamuz que retarda un any el programa nuclear iraquí.

D'aquesta època és també una entrevista a *Al thawra* amb Saddam Hussein que deixa ben clar que el seu potencial nuclear no apunta Iran sinó Israel: "Els pobles amants de la pau han d'ajudar l'Iraq a bastir el seu potencial nuclear enfront d'Israel. Tamuz serà reconstruït. Cap força no pot impedir que l'Iraq adquireisca la seua força nuclear".

Iraq va atacar Iran el 22 de setembre de 1980 amb un arsenal compost en dos terços per armes soviètiques i l'altre terç franceses i s'ha guanyat l'amistat d'Occident. Un any abans una nota interna de Thompson-CSF precisava: "Per a nosaltres Iraq és un client extremadament important. La xifra de negocis realitzats fins avui és de 4.200 milions de francs. El

¿Qui va fornir l'arsenal?

Tots els fabricants de tecnologia bèl·lica van córrer a Bagdad a vendre o oferir els seus serveis. A continuació publicuem una llista, no exhaustiva, dels països que van fornir la part més important de l'arsenal iraquí. Evidentment, aquesta llista no té en compte ni les municions, ni els equips electrònics, ni els vaixells, ni els experts, ni els diners, ni els explosius, ni les bombes guiades per làser, ni les mines...

França:

Tecnologia nuclear
Míssils aire-aire
Míssils terra-aire
Míssils antivaixells
Míssils antitanques
Carros de combat
Vehicles blindats

Estats Units

Equips i tecnologia per la guerra bacteriològica i química

República Federal Alemanya

Tecnologia nuclear
Equips i tecnologia per la guerra bacteriològica i química

República Democràtica Alemanya

Carros de combat
Tancs

Argentina

Carros de combat

Itàlia

Equips i tecnologia per la guerra bacteriològica i química
Míssils antivaixells
Míssils mar-aire

Txecoslovàquia

Vehicles blindats
Tancs

URSS

Míssils
Llançadores de míssils
Avions d'atac
Carros de combat
Vehicles blindats de transport
Tancs

Xina

Míssils
Carros de combat
Avions per al transport de tropes
Vehicles blindats

mercat potencial és d'uns dels 10000 milions". Previsions que no inclouen la guerra...

La cadència dels subministraments de municions, míssils, helicòpters (Alouettes, Gazelles, Pumas, Super-Falcon) i Mirages F-1 s'accelera a la fi de 1980.

El 21 de maig de 1981, el mateix dia del canvi de poder entre Valéry Giscard d'Estaing i François Mitterrand, el GIAT (Grup Industrial d'Armaments Terrestres) signa a Saint-Cloud amb un emissari iraquí un protocol d'acord a propòsit de l'entrega d'un important lot d'armes, sobretot de canons de 155 mm, comanda presentada en aquell moment com un simple aperitiu...

Es la guerra dels proveïdors, una guerra secreta on els pitjors enemics s'alien entre ells contra els seus pitjors enemics respectivament. Molt discretament, Israel desvia des de la fi de 1980 armes de fabricació americana i peces de recanvi a l'exèrcit de l'*ayatollah* Khomeini, qui, tanmateix, no deixa passar l'ocasió de blasmar el "Gran Satan".

Aquesta paradoxa s'explica fàcilment. L'amenaça principal per a l'estat hebreu és clarament l'Iraq. Tot allò que bloqueja Saddam Hussein és bo i mentre Saddam Hussein es bat contra els perses, s'oblida dels israelians...

El Mossad continua colpejant els que ajuden l'Iraq a dotar-se d'una indústria nuclear. El 14 d'octubre Israel crea una cèl·lula contra la bomba islàmica. El primer ministre Begin decideix destruir completament les sitges nuclears iraquianes agitant l'espectre d'Auschwitz, tal com conten Jacques Derogy i Hesi Carmel en el seu llibre *Israel ultra secret*.

Al desembre de 1980 Washington comunicava a Beguin un informe de la CIA sobre els vertaders objectius dels treballs de Tamuz. Després d'unes visites infructuoses del secretari d'estat Alexander Haig a París i a Roma per a tractar de disminuir la cooperació científica de França i Itàlia amb l'Iraq, Tel Aviv llança l'operació "Opera de Bagdad".

El 7 de juny, la vetlla de la Pentecosta jueva i l'aniversari de la guerra dels Sis Dies, a dos quarts i deu de quatre, vuit bombarders F16 escortats per sis F15 despeguen de la base d'Etzion, a l'est del Sinai, al fons del golf d'Akaba. Voregen la frontera jordana, travessen territori saudita sense alertar les pantalles dels avions de control Awacs que sobrevolen el regne i penetren en l'espai aeri iraquí. Cinquanta minuts després de l'enlairament arriben a veure la cúpula que allotja el reactor d'in-

vestigació Osirak. Els avions israelians atenyen el seu objectiu: Osirak és fet pols i amb ell desapareix un contracte de 15.000 milions de francs convertits en fum.

Per a l'estat hebreu l'explicació d'aquest acte de pirateria és simple. Es tracta purament i simplement de legítima defensa. "¿Un holocaust? Mai, mai de la vida", llança llavors Menahem Beguin, que es presenta a la fi de juny davant els seus electors. I continua: "Dos governs europeus han ajudat el dictador iraquí, a canvi de petroli, a fabricar armes nuclears. Una vegada més els demanem que hi renunciïn".

Cosa que, segons se diu, França va fer, però, a pesar d'això, caldria preguntar-se per què, llavors, l'ambaixador de l'Iraq a París és l'antic director de la central d'Osirak. Beguin continua encara: "En cap cas consentirem que un enemic pose a punt armes de destrucció massiva dirigides contra el poble d'Israel. Defendrem en qualsevol moment i amb tots els mitjans al nostre abast els ciutadans d'Israel".

Quedava clar que Israel combatria amb tots els mitjans l'aparició d'una bomba àrab.

Les mateixes paraules podrien ser pronunciades avui per Shamir...

L'atac contra Osirak no qüestiona els altres proveïdors occidentals segons Saddam Hussein. Aquest any de 1981 el dictador iraquí està emparat de totes les virtuts: conté les barbudes legions de l'*ayatollah* Khomeini, l'enemic públic número u d'Occident. Al llarg de tota la guerra d'Iran-Iraq Saddam Hussein fa, doncs, com pot, compres als arsenals d'Occident, que oblida el gasejament de 5.000 kurds.

Iraq construeix, així, un complex indústria militar cada vegada més important. Se n'han pogut adonar després del 16 de gener. Fent construir 6 bases aèries subterrànies, 300 refugis subterranis i tres *bunkers* gegants sota Bagdad, Saddam Hussein s'ha preparat per a una guerra en què podia arribar a utilitzar l'arma atòmica.

Les grans firmes europees han fet tot el que han pogut per obtenir contractes amb el quart exèrcit del món, incloent-hi l'ajuda a Bagdad per dotar-se de poderoses fàbriques químiques: tres fàbriques de gasos tòxics, entre les quals les de Samaza són modèliques en el gènere. La firma alemanya Rhema Labortechnik ha facilitat fins i tot dues cambres de gas per a provar els productes fabricats. Farà falta la invasió de Kuwait perquè els dirigents siguin empresonats en Alemanya.

A propòsit de la visita a Israel de Gens-

Iraq va fer proves amb el gas zykon amb presoners de guerra iraquians.

ARXIU

cher, ministre d'Afers Estrangers alemany, el 24 de gener passat, els diaris israelians han publicat una llarga llista de societats alemanyes que han participat obertament en aquest esforç de guerra química. Citaven els testimonis dels enginyers alemanys que van treballar en aquestes fàbriques, alguns dels quals en van tornar intoxicats.

Iraq, segons el periodista alemany Egmont Koch, hauria provat el *zyklon B* sobre presoners de guerra iranians, que van morir, fins i tot els que portaven màscares.

Paral·lelament, Bagdad continua treballant en la seua bomba almenys en dos centres. A Osirak, el centre que havia estat bombardejat pels israelians, dos petits reactors, un de francès (Isis 2) i un rus no van ser tocats. Els enginyers tracten d'enriquir l'urani per aconseguir un ús militar del metall. Un altre centre s'hauria instal·lat també en una fàbrica subterrània a Mossul...

Tot això costa molt car. I Bagdad terriblement endeutada és difícil que obtinga nous crèdits dels proveïdors occidentals.

En 1988, tres mesos abans de la fi del conflicte Iran-Iraq, la "pausa" de què s'ha beneficiat Saddam Hussein ha acabat. Se-

gons un diari kuwaitià, té lloc un contacte a Atenes entre israelians i iranians. Estudien en comú com fer fracassar les temptatives iraquianes d'aconseguir la bomba. En efecte, el Mossad està segur que Saddam ha llançat un *crash program* per a desenvolupar ràpidament el seu arsenal nuclear en el curs de l'any 1987.

Hussein Kamel, el mateix gendre de Saddam Hussein, ministre de la Producció Industrial i Militar, és el coordinador d'aquest gegantí esforç. Una tela d'aranya, composta de diverses desenes de societats-pantalla i d'agents *free-lance* s'ha teixit sobre Europa, sobretot a França, Anglaterra, Alemanya, Bèlgica, Itàlia, Suïssa i Àustria. Agents i societats es fonen en el paisatge industrial per tal de no cridar l'atenció.

Bagdad ha descompost cadascun dels seus objectius balístics, nuclears, químics o biològics en una multitud de peces separades, de materials, màquines, plànols, trossos de tecnologia, de tècniques, d'especialistes que li falten a Iraq... Aquest trossejament és de tal proporció que solament els planificadors iraquians coneixen la finalitat de cada element del trencaclosques que, a més, és "civilitzat", és a dir, a

priori no estratègic. Cada compra ha de ser discreta: l'element no s'ha d'inventariar com si formara part de la quincalleria militar. Per exemple, els sistemes d'ignició de les bombes nuclears impliquen unes peces que s'utilitzen també en les fotocopiadores, les màquines d'aire condicionat i els equips aeroespacial.

Per a procurar-se els materials "sensibles" els iraquians utilitzen el sistema dels *end-use certificates*. Un clàssic del tràfic d'armes. Els agents de Bagdad convencen a colps de dòlars societats basades sobretot a Argentina, Brasil i Colòmbia perquè estableixen ordres de compra de favor d'aquest materials. Quan la "civilització" dels materials o la compra separada es revelen impossibles Iraq recorre als procediments clàssics d'espionatge-robatori, amenaces, compra de cervells...

Aquest dispositiu es completa amb l'emplaçament d'aprenents en les societats d'alta tecnologia, en els laboratoris d'investigació, en els instituts... ¿Un exemple? El passat setembre, la DST, el servei francès de contraespionatge va expulsar de França 28 aprenents i "estudiants" que en realitat eren militars iraquians. Alguns preparaven tesis doctoral

Cambres de gas

59 empreses de la RFA estan directament o indirectament implicades en el projecte Samarra (una fàbrica soterrada que fabrica gas mostassa i Zyklon B, un derivat del cianur perfeccionat pels nazis per aniquilar els jueus). Entre els proveïdors, cal citar sobretot Rhema-Labortechnik, els dirigents del qual són avui a la presó. Són els creadors de les càmbres de gas com les que publiquem en la fotografia. Previstes inicialment per a gossos, els iraquians les van utilitzar amb presoners de guerra iranianos que eren introduïts dins la cambra amb una inútil màscara de gas. Segons el setmanari alemany *Der Spiegel*, el comerç d'aquests aparells encara continuava el mes d'octubre de 1990, dos mesos després de l'embargament decretat per la ONU.

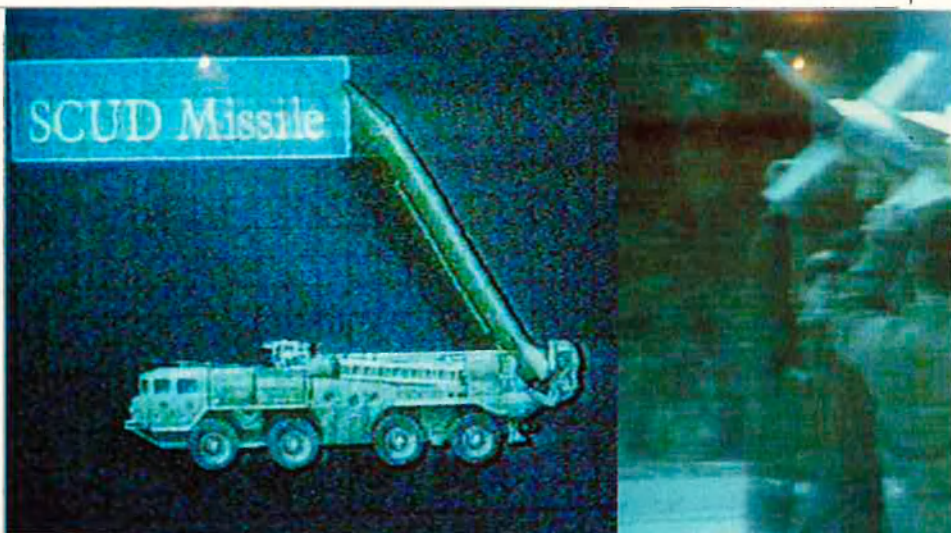
“punta” que tractaven com per atzar algun dels elements del trencaclosques.

Els problemes que ha trobat el Mossad per a desmuntar tot el sistema són fàcils d'imaginar. Els serveis especials israelians han aconseguit comprometre ràpidament en aquest combat implacable la CIA, el FBI, el M15 i el M16. Els costarà un poc més de temps a sensibilitzar la DGSE i DST. Els francesos, com els alemanys, només han llançat les seues forces a la batalla després de la invasió de Kuwait.

¿Per què tanta suavitat, al vostre parer?

Al llarg dels últims anys, algunes bombolles d'aquesta guerra secreta contra Saddam Hussein han explotat en la superfície. A començament del 88 els empleats de la societat suïssa Conssem, instal·lada a Mònaco, són assetjats per trucades telefòniques anònimes: “No treballem més en el projecte del míssil Condor 2, que permetrà a l'Iraq llançar bombes nuclears a gran distància...” Aquest projecte ha estat concebut i posat en marxa per una societat austríaca, Consultco, dues societats alemanyes entre les quals el grup aeroespacial MBB, una filial de Fiat i Conssem. El 26 de maig de 1988, el cotxe de Schrotz, l'animador de Conssem, explota a Grasse. L'atemptat és reivindicat per uns misteriosos Guardians de l'Islam, darrere dels quals els agents del contraespionatge creuen discernir els seus confreres israelians. El mes de febrer següent, la CIA denuncia la societat alemanya MBB i altres més que venien tecnologia que servia per a desenvolupar el projecte de míssil Condor 2 a l'Argentina, Egipte i l'Iraq.

El govern britànic revela en setembre de 1989 l'existència d'una xarxa iraquiana pertot Europa i dona alguns elements dels

Iraq esdevenia un risc per a la regió.

AFRIU

dossiers aplegats pels seus serveis especials, sobretot el nom d'una societat de Coventry, Matrix Churchill. Una filial americana de la Banca Nazionale del Lavoro (BNL) sosté els crèdits de les societats de la xarxa.

Durant tot aquest temps Saddam Hussein empaïta el seu objectiu amb tots els mitjans. Això ens duu al bricolatge gegant del supercanó que llançarà la lògica de la guerra.

El 18 de febrer de 1990 és un setmanari italià qui revela l'afer. Iraq estava a punt d'adquirir un enorme canó a una societat belga dirigida per un canadenc, Gerald Bull, i finançat per la famosa Poudrieres Reunis de Belgique. Amb una altra firma, un article que conté les mateixes acusacions apareix a Madrid el 26 de febrer.

En les guerres secretes els diaris són utilitzats moltes vegades pels serveis secrets.

Apassionat de Jules Verne, Bull, que havia entusiasmat Saddam Hussein amb els seus projectes, és assassinat el 22 de març de 1990 a Bèlgica, enfront del seu apartament a Uccle per uns professionals —probablement del Mossad—. Bull era un personatge estrany més interessat en el seu supercanó que en els seus usuaris. Havia treballat sense remordiments per a Canadà, els Estats Units, Àfrica del Sud, Xina o Israel. L'Iraq era un país més.

L'11 d'abril següent, les duanes britàniques detecten vuit caixes que contenen uns enormes cilindres metàl·lics destinats a l'Iraq, elements, diuen els duaners, d'un immens canó d'un metre de diàmetre capaços d'enviar més d'una tona a centenars de quilòmetres. Altres caixes són detectades a Grècia, Alemanya (de procedència Suïssa)...

Els diferents serveis secrets que seguei-

xen l'afer estan convençuts, per informacions soltes, que Bagdad ha encarregat peces per a muntar tres canons diferents, el més gran tindria uns 260 metres de llargària, i el més menut, 30 metres. Els dos més grans podrien ser instal·lats al cim d'un puig, coberts de terra o d'arena i apuntats a una diana situada a uns mil quilòmetres. El més menut pot girar sobre si mateix i apuntar, així, a diversos objectius, amb l'avantatge de poder ser enterrats en la vessant d'un puig i, per tant, ser molt difícils de detectar i quasi indestructibles amb bombes convencionals. Els serveis especials aliats tenen por que Bagdad haja aconseguit fer passar a través dels filtres duaners les prou peces per muntar un supercanó capaç de llançar una càrrega nuclear “neta” o barrejada o una bomba química.

U es pot imaginar la reacció dels dirigents israelians quan vam rebre l'informe que exposava aquesta informació.

Sempre a començament de 1990, Londres descobreix les maniobres de la societat Euromac (treballant a compte dels iraquians). Euromac tracta de comprar detonadors de bomba nuclear. Els agents del Mossad no saben ja cap a on mirar. Un especialista egipci de sistemes de guiatge de míssils mor en condicions misterioses i un antic agregat militar se “suïcida” a l'Iraq...

LA GUERRA SECRETA NO ÉS SUFICIENT

El *New York Times*, en un article inspirat probablement pels serveis secrets, parla de la “French connection amb l'Iraq”. Segon el *Times*, sis mesos abans, una missió científica francesa va visitar el centre ul-

Les paraules de l'ambaixador americà poden fer creure a Saddam que les diferències entre Iraq i Kuwait seran considerades un afer interàrab.

ARXIU

trasecret de míssils de Mossul per a proposar la seua col·laboració tècnica. Sistemes de guiatge Sagem per als míssils Scud haurien arribat a l'Iraq passant a través del "colador de les duanes franceses". Altres tècnics francesos han contribuït, sempre segons el *Times*, a augmentar l'abast dels Scud que ja poden arribar a Israel tal com va amenaçar Saddam Hussein. El diari implica també Thompson CSF. Totes aquestes acusacions seran represes després del 16 de gener pel president israelià de la comissió d'Afers Estrangers i que François Mitterrand negarà amb menyspreu arran de la seua intervenció televisada del diumenge 20 de gener.

No obstant sembla que el passat mes de juny "centrals inercials", civils, però destinades realment al guiatge de míssils, havien estat blocades a França per l'administració, justament abans d'eixir cap a l'Iraq. Aquesta informació és enèrgicament desmentida per Sagem.

Abril de 1990. Saddam Hussein fa que la pressió augmente. El dia 2 afirma que l'Iraq destruirà "la meitat d'Israel" si Israel intentava "qualsevol cosa" contra ell i que compta amb una arma química prou perfeccionada per defensar-se contra tota agressió. "Els qui ens amenacen amb la bomba atòmica, nosaltres els exterminarem amb l'arma química", afegix el dictador de Bagdad que nega, llavors, posseir la bomba atòmica. Hussein es presenta com a víctima dels "serveis d'informació americans, britànics i sionistes" que, al llarg dels últims cinc anys, haurien enviat els seus "agents" a intentar vendre-li urani enriquit per poder dir tot seguit que l'Iraq construïa la bomba atòmica.

Sembla que aquestes proclamacions reiterades, afegides a la voluntat pública del

líder iraquí de dominar el Golf, han accelerat la decisió israeliana de solucionar el problema iraquí.

En aquell moment els experts no estaven d'acord en el temps que necessitaria Saddam Hussein per aconseguir la bomba (un any, tres anys, cinc anys), no obstant tots estaven d'acord en el fet que ben prompte disposaria d'una bomba gran i enutjosa, però evidentment assassina. Els mateixos especialistes saben també que els terminis poden acurtar-se si l'Iraq posa primer diners en el projecte.

LA TRAMPA AMERICANA

Òbviament l'Iraq no té diners, sobretot en el moment en què Kuwait "ben inspirat" li demana el reemborsament dels milions prestats durant la guerra contra Iran.

Nombrosos missatges van arribar durant la primavera sobre les intencions de Saddam Hussein de refer la salut econòmica a costa dels emirats del Golf.

"Al juny, els Estats Units i, sobretot, Israel decideixen que calia actuar. Iraq esdevenia un risc essencial de guerra en la regió i amenaçava els interessos vitals d'Amèrica", conta avui un eminent membre de la comunitat d'informadors d'un dels països de la coalició.

¿Trampa americana o solament una animalada?, vegeu l'audiència acordada el 25 de juliol a l'ambaixador americà April Glaspie. El líder iraquí tem un atac iminent d'Israel, potser amb el suport dels americans. Les paraules de l'ambaixador americà li poden fer creure, a Saddam Hussein, que les diferències entre l'Iraq i Kuwait seran un problema només dels àrabs. Però en els serveis especials de la "coalició" alguns no vacil·len a parlar de

"parany"... Hauria calgut un pretext per atacar Iraq. El robatori de la vedriola, heus ací un bon pretext.

Tret d'aquests deutes, Saddam Hussein vol convèncer l'emir de Kuwait perquè li avance 10.000 milions de dòlars pels serveis retuts durant la guerra Iran-Iraq. L'emir s'hi nega. L'Iraq envaeix, doncs, Kuwait el 2 d'agost. Els experts de Washington i de Jerusalem analitzen aquesta invasió com un robatori que permetrà al *Führer* iraquí accelerar brutalment el *crash program* per a la bomba i altres ginyes balístics.

Saddam Hussein esperava fer-se amb uns actius avaluats, segons diversos càlculs, entre 100 i 200 mil milions de dòlars. Una propina que no és res comparada amb el que hi ha en el subsòl del petit emirat. Kuwait i l'Iraq tenen un terç de les reserves petrolíferes del planeta. ¿Com pagar la primera bomba en terminis molt curts, i els mitjans per a llançar-la? Allí n'hi ha suficient.

Després d'unes consultes entre Jerusalem i Washington, Shamir, el primer ministre israelià, hauria acceptat, segons fonts ben informades, que els Estats Units feren el treball en lloc d'Israel, ja que era impossible aconseguir una garantia dels veïns àrabs d'Iraq, inquietats ells mateixos amb les ambicions de Saddam.

El risc de proliferació d'armes nuclears —malson d'Israel i dels Estats Units— ha de ser eliminat per molt de temps. Israel mantindrà el monopoli nuclear en la zona i els Estats Units esperen esdevenir encara més els amos del joc en aquesta regió essencial per al futur d'Occident.

© Actual/Servei d'investigació
Trad.: Vicent Hernández Esteve